

VATRA ȘCOLARĂ

== revistă pedagogică ==

REDACTORI:

DR. VASILE STAN ȘI DR. PAVEL ROȘCA.

CUPRINSUL:

Dr. Ion Mateiu: Pagini din învățământul Franței. — *V. Stan*: Educația sexuală în școală. — *A. Crișian*: Științele naturale în școala populară. — *Lecții practice*: *Radu Prișcu*: Istorioare despre Moise. — *Din viața școlară*: *Ioan Ciupe*: Sistemul alternativ de primire în școala populară. — *Informațiuni*: Congresul învățătorilor ortodocși. Conferențele învățătoarești. Congresul învățătorilor din România. Expoziția internațională de cărți și arte grafice din Lipsca.

Redacția și administrația: Sibiiu, Piața Hermann Nr. 4 a.

ABONAMENT:

Pe an . . . 8 Coroane în patrie, 10 Coroane în străinătate.

Pe jum. an . 4 " " " 5 " " "

Prețul unui exemplar 80 fileri.

== SIBIIU, 1914. ==

TIPOGRAFIA ARHIDIECEZANĂ.

Nicolae Bembea, inv.
Ș. Ielisteș *Trihiel*

Colaboratorii „Vetrei Școlare“:

Profesorii: Ascaniu Crișian (Sibiiu), Nicolae Mihulin (Arad), Victor Păcală, Timotei Popovici, Eugen Todoran (Sibiiu). *Învățătorii*: Constantin Baicu (Orăștie), Ilarie Beian (Ocolișul-mare), Nic. Bembea (Sibiel), Ioan Bota (Cetea), Grațian Capătă (Molosig), George Cătană (Valeadieni), Lazar Chirilă (Muncel), Ioan Ciupe (Goștila), Ioan Crișian (Socodor), Pompiliu Dan (Zernești), Ioan Darius (Brașov), Izidor Dopp (Cristian), Moise Frățilă (Rășinari), Ioan Frâncu (Rogojel), Andrei Gâlea, (diacon, Porcești), Ioan German (presbiter, Brad), Alexandru Iosof (Apoldul-inferior), Dumitru Lăpădat (Săliște), George Lipovan (Oravița-montană), Ioan Moldovan (Sânmihaieu), Ioan Paicu (Calbor), Ioan Pavei (Sebeș), Candid Popa (Sibiiu), Pompiliu Popa (Boian), Radu Prișcu (Brașov), Ioan Roșu (Beiuș), Avram Sârbu (Câmpeni), Ioan Sporea (Feldioara), Iosif Stanca (Roșia), Traian Șuteu, (Morlaca), Iuliu Vuia (Caransebeș).

„**Vatra Școlară**“ apare la întâia fiecărei luni, cu excepțiunea lunilor de vară Iulie și August.

Manuscrisele, abonamentul și toată corespondența «Vetrei Școlare» să se trimită pe adresa: *Dr. Vasile Stan*, prof. semin. Piața Hermann Nr. 4a.

Abonenții, cari n'au primit revista la timp, sunt rugați să o reclame *cel mult în 30 de zile după apariție*, altfel nu mai luăm obligamentul de a le trimite încă odată numerii pierduți. Totodată ne rugăm să fie comunicată administrației din bună vreme *orice schimbare de adresă*, spre a se putea face expediția regulat.

Autorii, cari doresc a li-se anunța publicațiunile și a li-se face dări de seamă în „**Vatra Școlară**“, sunt rugați să trimită câte un exemplar pe adresa revistei.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

VATRA ȘCOLARĂ

Anul VII.

Sibiiu, Aprilie, 1914.

Nr. 4.

PAGINI DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL FRANȚEI.

— Aprobarea manualelor. O paralelă. —

I

Cunoscând multele dificultăți pe cari au să le întâmpine la noi autorii de cărți didactice, până când reușesc să obțină clauzula de aprobare ministerială, cred că e folositor să știm, cum procedează în acest punct țările apusene. De astădată ne mărginim la Franța, unde procedura de aprobare este cea mai liberală din câte ne putem imagina.

În temeiul principiilor fundamentale de stat *liberté, égalité, fraternité*, Franța exclude idea *monopolului* din învățământ. Astfel și pe tărâm didactic, domnește deplină libertate; oricine are voie să scrie ce-i place și cum îi place. Pe lângă toată libertatea ce există și pe terenul instrucției publice, totuș nu se pot introduce în școli orice fel de cărți didactice. Și aici ele trebuie să fie aprobate de ministerul instrucției și artelor frumoase. Însă dupăcum se va vedeă, acest drept este de-o valoare aproape numai *formală*.

La problema educației și instrucției elevilor cooperează 3 factori: familia prin părinți, școala prin învățători și statul prin minister. Aceștia toți au cuvânt în chestiunile școlare. Astfel și la introducerea *manualelor* în școală, ei sunt îndreptățiți să ia parte activă, deși nu în proporție egală. Influența cea mai mare o are corpul didactic. Procedura de aprobare fixată în legea dela 27 Februarie 1880 și în diferite decrete, se modifică adeseori

după vederile bărbaților de școală și după interesele instrucției. Astfel la 1 Iulie 1913 s'a dat un decret în această chestiune, care a stat abia câteva luni, căci el a fost înlocuit cu unul nou datat din 21 Februarie a. c. În înțelesul acestui decret constător din 5 articole, lista manualelor se statorește în chipul următor: În fiecare departament, lista cărților recunoscute potrivite a fi puse în uzul școalelor primare elementare publice, este obiectul unei revizuiri *anuale*. Spre acest scop institutorii și institutele titulare din fiecare canton, reuniți în fiecare an în conferință sub prezidenția inspectorului primar, propun întregirile și suprimările pe cari le socotesc utile. Fiecare propunere trebuie să fie obiectul unui raport motivat și a unui vot al conferinței. Aceste propuneri se trimit inspectorului de academie. O comisiune ținând ședințe în sediul departamentului, le examinează și dresază — pentru departament — lista acelor din aceste propuneri pe cari le adoptă. Această comisiune este compusă pe cum urmează: inspectorul de academie, președinte; inspectorii primari, directorul, directoara și profesorii școalelor normale, delegații institutorilor și institutele în consiliul departamental și doi delegați cantonali designați prin consiliul departamental.

Lista dresată prin comisiunea ce-a ținut ședință în sediul departamentului, este supusă spre aprobare rectorului. Dacă rectorul refuză să aprobe introducerea sau suprimarea vreunei cărți, el face raport ministrului, care hotărăște după ascultarea părerii secției permanente a consiliului superior de instrucție publică. Pentru înlesnirea înțelegerii acestei proceduri, amintesc, că Franța este împărțită în: *departamente* (departement) cari ar corăspunde comitatelor noastre; 2. *circumscripții* (arondissement) în cari se divizează departamentele; ele ar corăspunde cercurilor pretoriale dela noi și 3. *cantoane* (canton)

cari sunt reunirea mai multor comune. Orașele mai populate formează ele singure un canton; iar orașele mari se divizează înșile în mai multe cantoane. Cantonul n'are proprietate ca d. p. comuna; el n'are deci nici buget și nici consiliu; el nu este decât o diviziune administrativă înființată pentru a facilita diferitele servicii. Ea se caracterizează mai ales prin reședința judecătorului de pace.

Din punctul de vedere al instrucției publice Franța împreună cu Algeria este împărțită în 17 cercuri de învățământ numite *Academii*. O academie poate cuprinde mai multe departamente. O organizație similară ar fi la noi în așa numitele «tankerületek» în frunte cu un director suprem, (főigazgató), însă exclusiv pentru învățământul secundar. În fruntea fiecărei Academii — sub raportul instrucției — stă un *rector*. Pe lângă el găsim ca organe de inspecție pe inspectorul de Academie și inspectorul primar. Altădată voiu vorbi mai sistematic despre învățământul primar, de care m'am interesat în urma unei călătorii de studii, ce-am făcut-o în Franța în iarna trecută.

Din schițarea aceasta se poate vedea, că în Franța lista manualelor didactice o stabilesc aceia cari sunt chemați să lucreze în școală, deci *puterile didactice*. Și nu în mod absolutistic, ci în forma cea mai liberală. Fiecare departament are lista sa specială, și nici unul nu este silit să adopte o listă străină. La alcătuirea ei sunt hotărâtori exclusiv bărbății de școală, deci specialiști cari cunosc până în amănunte stările școlare din departamentul lor. Această împrejurare are și o însemnată valoare pedagogică; anume în felul acesta se poate dezvoltă o literatură didactică *regională* de cel mai mare folos pentru progresul învățământului public. Pentruca o carte să ajungă în catalog, se prevede o procedură serioasă. Fiecare manual este supus unei critici amă-

nunțite a raportorului și a membrilor conferenței. După discuție, admiterea se face prin *votare*. Tot așa procedează și comisia departamentală întrunită sub presiunea inspectorului de academie. Deci sunt garanții suficiente pentru înzestrarea școalelor cu manuale bune. Lista astfel statorită se supune aprobării *rectorului* de academie. Acesta o examinează și întrucât găsește, că unul sau altul dintre manualele didactice trebuie introdus sau eliminat din catalogul departamental, trebuie să facă raport ministrului. Acesta hotărăște definitiv, dar numai după ce a ascultat opinia secției permanente a consiliului superior de instrucție. Astfel este evident, că rolul ministrului în aprobarea manualelor didactice este destul de redus.

Cu atât mai interesant este raportul *părinților* față de această chestiune. La noi s'ar părea absurd să vorbești de-o influență a părinților în fixarea și aprobarea manualelor. În Franța însă așa ceva nu numai că e posibil, ci deadreptul firesc și potrivit cu concepțiile cetățenilor despre rolul lor în viața multiplă a statului. Părinții elevilor francezi au ajuns în majoritatea lor la un astfel de capital cultural, care le îngăduie să-și spună cuvântul — adeseori întemeiat — și în chestiunile școlare. În ce formă se validează această ingerință? Trebuie să anticipăm, că dela 1886 Franța a introdus în lege principiul *neutralității* relativ la învățământul public. Adece s'a eliminat studiul *religiunii* din programa școalelor publice. Aceste școale se numesc *laice* în opoziție cu școalele private și confesionale numite «*écoles chretiennes*» unde religiunea este obiect de învățământ. Astfel în școala laică nu se vorbește nimic despre religiune, ci ea este înlocuită cu studiul *moralei laice*. Ca principiul neutralității să fie respectat în școala laică cercetată de elevi aparținători diferitelor bi-

serici, părinții lor au — și din acest punct de vedere — dreptul de-a se pronunța relativ la manualele didactice.

Până la 1 Iulie 1913 era următoarea stare de lucruri. După ce catalogul departamental al manualelor didactice era stabilit definitiv, el ajungea în publicitate spre a fi cunoscut de toți părinții cari au copii de școală. Părinții examinau catalogul, și întrucât găseau, că una sau alta din cărțile introduse, e nepotrivită pentru copiii lor din diferite considerații (pedagogice, morale, practice etc.), aveau dreptul să apeleze la ministru, cerând interzicerea cărții excepționate. Apelul firește se dă în scris și trebuia motivat. Ministrul era dator să examineze apelul și să-l prezinte secției permanente a consiliului superior de instrucție, compus din oameni specialiști în materie de învățământ. Dacă secția găsea, că apelul este justificat, ministrul trebuia să *interzică* imediat folosirea manualului excepționat.

Dar cum am spus, prin noul decret din 21 Februarie a. c. decretul dela 1 Iulie 1913 a fost scos din vigoare, adăugându-se câteva îmbunătățiri însemnate. Astfel sub noul regim dreptul tatălui de familie este dublu. Mai întâi el are dreptul de-a reclama contra unei cărți ce figurează în *proiectul* de catalog. Aceasta este o inovație. Anume lista manualelor statorită de comisiunea departamentală de sub prezidiul inspectorului de academie, nu e definitivă, ci numai *proiect*. În forma aceasta se aduce la cunoștință publică, cu scopul, ca părinții să-și facă excepțiile încă față de proiect. Va să zică inovația consistă în publicitatea catalogului, cum a spus-o însuși ministrul *Viviani* la congresul «Ligii franceze pentru învățământ». (Ma innovation a consisté dans la publicité du catalogue départemental, afin de permettre aux pères de famille de produire leurs observations écrites).

El justifică această măsură prin *neutralitatea* școalei laice care este o urmare a principiului obligativității. («J'ai pensé simplement que, puisque l'obligation entraîne la neutralité, il doit être loisible aux pères de famille de connaître les livres imposés à leurs enfants, et s'ils la croient légitime, de soumettre une observation aux autorités responsables qui statueront en pleine lumière et en toute liberté».) Părinții deci trebuie să aibă voie a cunoaște și a se pronunța asupra cărților cari sunt impuse copiilor lor în școală. Ei trimit reclamația lor — prin inspectorul de academie — rectorului de academie. Acesta cercetează reclamația, și după ce a ascultat opinia consiliului departamental, statorește definitiv catalogul. Prin urmare el poate da părinților reclamanti satisfacție deplină, dacă află justificat punctul lor de vedere. Dacă însă rectorul refuză cererea părintelui de familie și acesta se crede nedreptățit prin hotărîrea adusă, el mai are un ultim remediu de drept. Anume poate apela la ministru contra introducerii cărții excepționate în catalogul oficial al departamentului. În cazul acesta ministrul prezintă apelul secției permanente a consiliului superior, și potrivit opiniei acesteia aduce hotărîre în termen de 4 luni dela întrarea cererei sau plângerei. (cf. art. 24 al legii despre «apărarea laică»).

*

În chipul acesta se înfățișează astăzi, chestiunea aprobării manualelor pentru școala primară din Franța. Ori cine o va studia cu atențiune, va ajunge la convingerea, că ea este atât de larg și liberal concepută, încât presupune o țară cu o bogată și superioară civilizație generală. Metehne vor fi de sigur și aici. Căci orice instituție sau alcătuire omenească, fie ea cât de ideală și de bine organizată, poartă în sine și scăderile inerente oricărei opere, provocate în majoritatea cazu-

rilor de oameni cari le înființează și le conduc. Rămâne însă cert, că din punct de vedere pedagogic soluțiunea ce s'a dat prin decretul dela 21 Februarie a. c. este aproape *ideală*. Asigurând factorilor cari promovează opera educațiunei, rolul ce le revine pe teren școlar, decretul totuși acordă influența hotărîtoare oamenilor de carte și în special aceloră, cari consumându-și viața între cei patru pereți ai școalei, sunt cei mai indicați să-și spună părerea hotărîtoare în toate problemele cari privesc educația și instrucția publică. Patimile școalei în nici o împrejurare nu se pot vindeca din rădăcină cu izbândă deplină, decât prin consultarea și cooperarea nenumăraților *medici* anonimi, cari sunt *dascălii*. Se pare, că acest adevăr s'a recunoscut și este respectat în Franța prin măsurile pozitive ce s'au luat. Dar nota caracteristică în această chestiune rămâne influența părinților. Găsesc, că ea este și justă și fericită. Justă, fiindcă izvorește din dreptul de cetățean și din cel de părinte ca factor al educației. Fericită, pentru că în modul acesta se creiază o legătură mai strânsă, mai intimă — ce trebuie să devină organică, — între școală și părinți.

II.

Cum se prezintă la noi această chestiune?

Din nenorocire ea nu este unică. Noi avem două etichete: una confesională și alta de stat. Autorii de cărți, sunt datori să țină seama de amândouă. Deși în realitate nu e așa. Conform §-lui 11 al Art. de lege XXXVIII. din 1868 biserica are să statorească manualele didactice pentru școalele sale, fără nici un amestec străin. Dar la 1907 vine contele Apponyi și prin § 20 al legii sale pretinde, ca manualele de limba maghiară, aritmetică, geografie, istorie și constituție folosite în școalele confesionale subvenționate de stat, să fie apro-

bate și de minister. Astfel cărțile de școală urmează să vadă lumina zilei cu 2 feluri de aprobări; aprobarea ministerială e simplă: cartea înaintată cu taxa reglementară se dă unui recensent. Recensia trebuie să fie patriotică, scopul ei este să descopere armonia între carte și «statul național unitar». Intru cât bietul autor n'a reliefat în măsură suficientă nota patriotică, cartea nu este recomandată spre aprobare. Față de această recenzie el își poate face reflexiunile, după care ministrul hotărăște definitiv. De obicei însă opinia recensentului oficial este hotăritoare. Recensia și răspunsul autorului se publică în Monitorul oficial (Hivatalos Közlöny). Acest procedeu de aprobare este unilateral și nepedagogic. El nu consideră o carte sub aspectul ei *educativ* reclamat de necesitățile reale ale școalei și poporului pentru care s'a scris, ci sub unele cu totul străine de pedagogie. În felul acesta se deschide drum larg unei literaturi didactice *octroate*, forțată prin «rezoane de stat», care este saturată de un patriotism gol, de paradă, lipsit de orice sinceritate și în consecință lipsit și de valoare educativă. Sistemul acesta ne-a dat deja abia în câțiva ani o serie de cărți didactice, nu numai necorăspunzătoare din punct de vedere psihologic și pedagogic, ci deadreptul răufăcătoare pentru sufletul elevilor și cultura românească. Ele au *denaturat* într'o măsură îngrijorătoare caracterul românesc al școalelor noastre.

Pentru împiedecarea și înlăturarea acestei primejdii reale, este chemată să lupte *biserica*. Ea are mijloace suficiente nu numai spre a distruge răul, dar și spre a crea niște stări sănătoase menite să dea avânt literaturii didactice și prin ea școalei românești, atât de desfigurată astăzi prin răutatea vremilor. Un astfel de mijloc este *dreptul de aprobare*. Statutul organic înșirând în § 122 agendele consistorului ca senat școlar, spune în pct. 2

că acesta are datoria «a se îngriji despre procurarea celor mai corăspunzătoare cărți școlare și *acelea a le așterne sinodului eparhial spre aprobare*». În temeiul acestei dispoziții fundamentale, manualele folosite în școalele noastre pentru toate materiile au să fie aprobate de sinodul eparhial. Prin acest drept biserica este în măsură să scoată din circulație toate cărțile necorăspunzătoare cari au împiedecat și au scăzut progresul și nivelul învățământului; în acelaș timp prin premii și alte mijloace va căuta să creeze succesiv o literatură didactică la înălțimea vremilor de azi. Va să zică va admite spre aprobare numai astfel de cărți, cari corăspund condițiilor pedagogice, împrejurărilor noastre de viață și spiritului românesc ce trebuie să planeze în toate școalele noastre.

Munca în această direcție s'a și început încă la 1910, când sinodul arhidiecezan prin concluzul Nr. 71, a fixat condițiile pe cari trebuie să le întrunească cartea de citire românească. Iar prin pct. 2 însărcinează consistorul să combine pentru fiecare obiect de învățământ un conspect al celor mai potrivite manuale, *din cari apoi învățătorii să aibă libertatea a-și alege după plac*. Sinodul nu se va opri aici. El va avea să fixeze în viitor pentru toate manualele, necesare la diferitele obiecte de învățământ, *principiile* după cari au să fie scrise. În felul acesta autorii vor avea un punct de plecare și un razim statornic în compunerea cărților reclamate de trebuințele mari ale școalei primare. Dacă am fi avut și în trecut aceste îndrumări, cred că multe din actualele manuale slabe, n'ar fi văzut lumina tiparului. Pe lângă aceasta trebuie să fie just și procedeul de aprobare. El va avea să prezinte garanții liniștitoare pentru oricine. Cred, că sistemul nostru de aprobare e din cele mai fericite; nemuritorul Șaguna a fixat și aici astfel de principii, cari sunt vrednice de orice popor civilizat. El a înlăturat

orice tendință de absolutism nedrept și a făcut loc unui liberalism larg și prevăzător. Toate cărțile școlare se înaintează consistorului. Acesta în senatul școlar le dă spre recensare unui specialist. Dacă recensentul nu propune aprobarea cărții, atunci recensia i se comunică autorului spre a-și face reflexiunile. Față de aceste reflexiuni recensentul e dator să-și spună încă odată cuvântul. Apoi consistorul aduce hotărîre, pe care în sensul pct. 2 din § 122 al Statutului organic, e dator s'o înainteze sinodului eparhial care are ultimul cuvânt în meritul aprobării. O singură scădere are procedura de astăzi: anume prezentarea cărții în formă deja *tipărită*. Această împrejurare a înlesnit adeseori aprobarea; autorul făcea apel la sentimente, invocând cheltuielile tiparului. În viitor li se va închide și această ușiță de scăpare, prin aceea, că autorii vor fi datori să-și înainteze manualele *în manuscris*!

Așa cum e statorită în legile și regulamentele noastre, procedura de aprobare este din cele mai bune. Organizată pe temeiul formei reprezentative, ea ne apropie de Franța liberală. Precum aici au cuvântul oameni de specialitate, așa și la noi hotărăște senatul școlar și sinodul eparhial, unde totdeauna sunt și bărbați de școală. Lor li se încredințează studiarea chestiunilor școlare și propunerile ce le fac în această materie găsesc totdeauna aprobarea sinodului, fiindcă pregătirea lor specială constituie o garanță suficientă. Prin împrejurarea, că atât în consistor cât și în sinod, $\frac{2}{3}$ sunt laici, chestiunile școlare trezesc și în sufletul lor interes. Iar aceasta înseamnă un câștig real pentru școală, căci se crează legătura *organică* ce trebuie să existe la orice popor între intelectuali și instituțiile de cultură. Aceste cadre largi trebuiesc menținute cu orice preț, căci ele sunt la nivelul organizațiilor similare din apusul luminat. Orice tendință

de-a le reduce, ar însemna un regres și o pagubă reală adusă învățământului, care numai într'o atmosferă de *largă libertate* se poate desvoltă în mod normal. Răpirea acestei libertăți, constituie moartea lui. Trecutul nemincinos și prezentul cu pildele sale bogate confirmă acest adevăr, în serviciul căruia avem datoria să stăm deopotrivă cu credință și însuflețire.

Dr. Ion Mateiu.

EDUCAȚIA SEXUALĂ ÎN ȘCOALĂ.

— Fr. W. Foerster. —

O problemă foarte importantă a educației școlare este, să influențeze în mod pedagogic asupra vieții sexuale în deșteptare a tinerimei. Mai întâiu pentru că diferitele perturbațiuni fizice, nervoase și morale din anii pubertății au înrăurire puternică asupra spiritului din școală și asupra mersului învățământului. Apoi și din motivul, că îngrădirea de tineri în desvoltare în institute mari și multele și variatele apariții de degenerare ce rezultă din aceasta, impun ca o datorință mare a școalei să combată primejdiile aceste, pe cari ea însași le aduce asupra sa. Secretul este numai să știm, ce se înțelege ^{prin} această reacțiune pedagogică. Durere însă, peste chestia aceasta în timpul din urmă s'a înstăpânit un diletantism primejdios, care idee n'are de adevărul fundamental al pedagogiei morale, că în domeniul educațiunii morale azi mai puțin ca oricând poate fi ruptă din întreg o anumită ramură și tratată ca specialitate. Scriitori de bună credință, din toate taberele, dar cu totul incompetenți, cari nu au socotit de necesară studiarea temeinică a tuturor problemelor educației morale înainte de a păși în publicitate cu propunerile lor, s'au întrecut reciproc în propuneri unilaterale, străine de viață și chiar stricăcioase. Necunoașterea celor mai pon-

deroase adevăruri fundamentale ale formării caracterului s'a manifestat înainte de toate prin faptul, că prinși în mreja intelectualismului de azi, au văzut principalul mijloc de salvare în instrucția sexuală, ca și când lipsa de cunoștințe ar fi cauza primordială a turburărilor sexuale și a înclinărilor spre degenerare la tineri! Ca și când întreagă chestia n'ar mai fi o chestie de tărie sufletească, ci o chestie de știință! Ca și când atragerea atenției tinerilor asupra tuturor chestiilor sexuale nu ar ascunde în sânul său cu mult mai multe primejdii, de câte ar putea fi înlăturate prin volume întregi de lămuriri!

În literatura despre instrucția sexuală într'adevăr au fost puse pe hârtie curate nebunii. Ai impresia, că unii din autorii respectivi, peste tot au folosit noua problemă pedagogică numai ca să poată trage încă odată în noroi creștinismul — ca și când religiunea care a mântuit omenimea din degenerarea și perversitatea sexuală a lumii păgâne n'ar înțelege cauzele adevărate și mijloacele de salvare a turburărilor sexuale cu aceeași pătrundere adâncă a naturii omenești, ca și toți utopiștii moderni ai instrucției sexuale la un loc.

La tot cazul pudoarea afectată trebuie delăturată. Dar numai pentru că este un product al reflexiunii. Simțul de pudoare însă nu e reflexiune, ci mai ales pavază naturală în contra reflexiunii. Mișcarea pentru instrucția sexuală, izvorîta din intelectualism, nu înțelege deloc acele instincte adânci de apărare ale vieții inconștiente, care își află expresiune în simțul de rușine. Simțul de rușine are însemnătate pedagogică și igienică așa de considerabilă tocmai pentru că apără domeniul sexualității de lumina prea vie a reflexiunii. Cine nu și-a pierdut cu desăvârșire simțul pentru aceasta, poate ști, că adevărata educație sexuală este înainte de toate edu-

cația abaterii dela rătăcirii. Și de aceea va considera adevărata educație generală, care cuprinde în sine și o ținută hotărîită în chestii sexuale, cu mult mai sănătoasă și mai sigură decât toate cuvântările directe despre aceste lucruri. Orice educație serioasă a caracterului este în sine și pedagogie sexuală, este o fortăreață puternică în contra tuturor instinctelor inferioare. Unde influența etică este centrul întregii vieți școlare și lupta împotriva nepăsării a devenit o tradiție adânc înrădăcinată și distinsă în spiritul școalei, școlarul aproape și singur știe cum are să se poarte în fața turburărilor sexuale momentane ale organismului și în contra palavelor necuviincioase, și mai ales și-a câștigat tărie și deprindere pentru o conduită corectă. Modernii noștri pedagogi sociali sunt într'o fatală rătăcire, dacă își închipuesc, că în școala modernă, curat intelectualistă, atât de sgârcită și superficială în emoțiuni morale, s'ar putea introduce acum dintr'odată și de tot izolat o informație bogată despre partea cea mai demonică a naturii omenesti și apoi că ar putea fi învinse ispitele acesteia numai printr'un apel la un simț de răspundere rămas cu totul necultivat și la o tărie a voinții complet neexercitate.

Cea mai bună «instrucție sexuală» este instrucția despre puterea fără margini a spiritului de a se face stăpân peste poftele și dispozițiile corporale. Această instrucție împreună cu exercițiile corăspunzătoare, ce o completează, trebuie să precedeze din bună vreme deșteptarea proprie a instinctului sexual, ca «propedeutică sexuală», ca emancipare dela cele corporale și antrenare preventivă. Este luptă conștientă și rezolută împotriva tuturor acelor primejdii, care ne pot răpi libertatea interioară, provină ele din patimi, instincte, moliciune, limbuție, ori din boale, desgust, melancolie, trăn-

dăvie, lașitate, etc. Dacă fixăm ca scop suprem al educației tinerimei dobândirea supremației desăvârșite a spiritului asupra simțirilor; dacă toate prestațiunile din școală într'o formă sau într'alta se vor raportă la acest scop și se vor inspira de el; dacă vom ajunge să recunoaștem, că și voința trebuie învățată și exercitată și că ascetismul este drumul ce duce la libertatea adevărată: atunci nu mai e necesar să punem în mișcare întregul arsenal de metoade speciale de educație sexuală, sunt de ajuns câteva cuvinte spre a indica lumea instinctelor sexuale ca cel mai greu și mai important teren de exercițiu pentru oțelirea energiei spirituale și pentru întărirea libertății morale.

Când arătăm exagerările mișcării în favorul instrucției sexuale, nu înseamnă că am respinge toate pretenșiunile acestei mișcări. În școală însă credem că la nici un caz să nu se dea în această privință deslușiri fiziologice directe. Afișarea publică și sărbătorească de fapte cari absorb toată luarea aminte, dar pe cari majoritatea ascultătorilor le-a cetit ori le-a auzit într'o formă și mai precisă, este o greșală pedagogică insuportabilă. Este chiar și de prisos, ca de exemplu în instrucția din științele naturale să fie aduse prea multe amănunte din acest domeniu. Insași accentuarea excesivă și discutarea întregii sfere a vieții sexuale este un product al iritabilității sexuale prea mari a veacului nostru. Cu totul altceva este apelul la caracter, pentru că în aceste cazuri cunoașterea faptelor reale este numai presupusă.

Dealtfel tocmai chestia educației sexuale ne arată cât se poate de clar, ce greșală mare este a trată aceste lucruri ca ceva special, scoțându-le din cadrul educației caracterului. Educația sexuală anume în partea ei cea mai mare nu este altceva decât o problemă de peda-

gogie socială. Și aici este vorba înainte de toate de a păzi elevii singuratici de inficere din partea celor corupți și prin formarea unei opinii sănătoase în școală a înfrânge degenerarea singuraticilor ori a grupelor mai mici. Aici iese iarăș la iveală valoarea sistemului de guvernare proprie a școlarilor. În contra obscenităților, în contra răspândirii fotografiilor pornografice, etc. învățătorul nu poate face nimic fără părerea confidentă a bărbatilor de încredere ai clasei. Numai acolo înfloresc în siguranță tot felul de viții secrete, unde învățătorul și școlarii stau față în față numai ca stăpân și supuși. Ideea guvernării proprii, care apelează la stima și disciplinarea proprie a școlarilor în chipul acesta se arată ca un remediu foarte important împotriva oricărei fapte nevrednice și necinstite.

Mișcarea în favorul educației sexuale, din timpul nostru, pe lângă toată unilateralitatea și rătăcirile ei, va avea și un rezultat îmbucurător: va contribui într-o măsură mai mare la cultivarea caracterului în viața școlară. Problema profilaxiei sexuale a tinerimii, judecată din punct de vedere într'adevăr psihologic și pedagogic, îndepărtează de o educație sexuală specială și indică tot mai mult necesitatea unei culturi sufletești generale mai adânci la tinerimea școlară; da, ne înfățișază într'o formă tot mai categorică necesitatea de a ne face odată socoteală definitivă cu preponderanța culturii intelectuale. Răspândirea excesivă a obiceiurilor rele în școală își are izvorul în partea ei cea mai mare tocmai în faptul, că spiritul școlarilor este așa de absorbit de pretensiunile științei, încât cea mai nobilă chemare a spiritului, anume conducerea corpului, dispare definitiv din conștiință și preste tot abia se mai vorbește de ea. Și doar adevărata cultivare a spiritului se manifestează tocmai prin faptul, că spiritul face corpul

folositor. Școalei de azi nu i se poate repeta destul cuvântul lui Goethe: «Tot ce ne eliberează spiritul, fără a ne da dominațiunea peste noi înșine, este stricăcios».

V. Stan.

ȘTIINȚELE NATURALE ÎN ȘCOALA POPORALĂ.¹

II.

Științele naturale aplicate la viața practică.

Acest ram al științelor naturale, dupăcum s'a amintit, cuprinde materialul care se propune de regulă sub numirea de fizică și chemie întregit cu anumite părți din mineralogie și tehnologie. Scopul lui e să conducă pe elevi a înțelege elementele muncii culturale de azi. Se va ocupa așadar cu toate obiectele, fenomenele și puterile naturii pe cari se bazează lucrurile omenești, își va îndrepta privirea la lucrul care se desfășoară în viața casnică și industrială, va pune un pond deosebit pe diferitele ramuri ale agriculturii și ale viticulturii, va introduce pe elevi în tainele vieții comerciale, iar comunicându-le câteva cunoștințe de igienă practică va trezi într'ânșii interes pentru îngrijirea sănătății. Va tracta mijloacele cari sunt de lipsă omului pentru scutirea trupului și susținerea vieții și va vorbi despre felul cum se va putea apăra față de puterile naturii și cum le va putea face sieși folositoare. Va observă amănunțit cum sunt construite uneltele pe cari le folosește în decursul lucrului și cum trebuie aplicate, iar pe baza acestor observări va deduce legile fundamentale ale fizicei. Productele brute prelucrate vor formă deasemenea obiectul observărilor, întrucât sunt de lipsă la înțelegerea lucrului se vor tracta și explică schimbările prin cari au trecut în decursul prelucrării, așa că în felul acesta își cucerește și chemia-mineralogia locul cuvenit în cadrul învățământului practic al științelor naturale.

Prin noțiunea lucrului fizic ne este dat un punct de vedere care normează selecționarea materialului, statorind totodată prețioase indicii și cu privire la metoda care trebuie urmărit. Va trebui eliminat tot ce are numai interes teoretic, de altă parte unele domenii vor apărea în altă lumină decât până acum, când se tractează separat.

¹ Vezi articolul cu acelaș titlu din Nr. 2 a. c.

E de sine înțeles, că învățământul din științele naturale aplicate, cu toată formă, un ram de sine stătător, totuși nu poate rămâne în planul de învățământ izolat. Din contră tocmai punctul de vedere amintit care normează tot mersul instrucțiunii din științele naturale, face cu putință, ca acestea să vină în legătură mai strânsă cu celelalte ramuri ale instrucțiunii, cu învățământul intuitiv, cu geografia, istoria și înainte de toate cu antropologia. Prin legătura aceasta se va putea ajunge, ca și din instrucțiunea despre natura care fără de cunoștințe din fizică și chimie și așa nu poate fi înțeleasă, să rezulte mai multe foloase reale decât până acum.

Principiul muncii omenești exclude sistemizarea materialului după capitolele: mehanică, căldură, acustică, etc. Orânduirea materialului trebuie făcută după un principiu psihologic. Materialul mai apropiat de înțelegerea copiilor va trebui tratat înaintea acelor părți a căror înțelegere reclamă mai multă maturitate intelectuală. Dar după cari criterii vom putea deosebi, că din materialul proiectat cari capitole stau mai aproape de mintea copiilor? Copilul acasă are prilejuri nenumărate să observe cum trebuie să se lucreze. El vede pe mamă sa cum isprăvește lucrurile casnice, pe tatăl său cum lucrează pământul, sau dacă e meseriaș, cum muncește în atelierul său, ba de multeori se apucă și el să isprăvească lucruri de casă mai ușoare. Vede zilnic comunicația, stâlpii telegrafului, trenul ce trece în apropierea satului, etc. Mai aproape de interesul copilului vor sta de sigur acele domenii ale lucrărilor în mijlocul cărora trăește, și anume înainte de toate lucrurile casnice, domeniul vieții casnice. De aici va trece, instrucțiunea în mijlocul vieții industriale; locul de frunte îl va ocupa aici economia sau meseriile, dupăcum le cer împrejurările locale, sau ambele la oaltă. Mai târziu se va trece la mijloacele de muncă ale industriei mari, ale comunicației apropiate și depărtate. Materialul singuraticelor domenii nu poate fi grupat după puncte de vedere științifice, ci trebuie să aibă ca centru pe om și trebuințele lui. În fine obiectele, fenomenele și raporturile cari se tratează trebuiesc astfel grupate, ca cele mai ușoare de înțeles să premerge celor mai grele.

Un plan de învățământ bun va trebui să poarte grija, ca domeniul fenomenelor fizice să fie parcurs întrucât se poate în întregime. Legile fizice cari se vor stabili pe cale firească în

decursul lecțiilor, vor trebui să conțină cvintesența studiului din fizică. Tot așa stă lucrul și cu fenomenele chimice cari numai pe această cale își pot dobândi locul cuvenit în armonia planului de învățământ.

De multeori însă unul și acelaș fenomen obvine la mai multe din obiectele cari trebuiesc observate. Așa d. e. pârghia o găsim aproape la toate mașinile, începând dela cele mai simple până la cele mai complicate. E întrebare acum, că în ce legătură să vorbim despre pârghie, cu ce ocazie să deducem regulile pârghiei? Atât fântânile aspiratoare și respingătoare cât și barometrul se bazează pe apăsarea aerului. Acestea sunt două obiecte cari după planul acesta nu pot fi tractate în legătură. Despre vaporii de apă s'ar putea vorbi la observarea vieții casnice (fierberea) și la discutarea mijloacelor de comunicație. E întrebare, că în cazurile amintite cum vom purcede, cu ce ocazie vom deduce principiul pe care se bazează fenomenul. Faptul că acelaș fenomen, aceeaș lege se poate observa la mai multe lucruri, constituie în sine pentru instrucțiune un favor însemnat, pentrucă prin aceasta se dau tot atâtea prilejuri de a repetă și aplică cunoștințele câștigate mai nainte. Materialul vechiu adus în legătură cu fenomene încă necunoscute va apărea în o lumină nouă care va contribui nu numai la adâncirea și înțelegerea mai bine a cunoștințelor câștigate deja, ci va deschide nouă perspective pentru realizarea de legături nouă, un avantaj care contribuie în mare măsură la agerirea minții și peste tot la cultivarea intelectului. La determinarea locului, când ar fi potrivit a face evident un fenomen fizic și a deduce principiul pe care se bazează, trebuie să purtăm grije, ca acesta să formeze partea esențială a obiectului pe care-l observăm. Până acum d. e. capilaritatea s'a demonstrat de regulă la niște țevi capilare și numai după aceasta s'au adus exemple din viață. Principiul pe care se bazează noul plan ne silește să abandonăm această procedură nefirească. Va trebui să căutăm între experiențele câștigate deja de copii astfel de obiecte cari se bazează pe capilaritate. Așa de pildă copiii știu deja cum funcționează o lampă și astfel în legătură cu fitilul lampii s'ar putea mai cu succes vorbi de capilaritate. Aici iese la iveală mai clar importanța capilarității decât dacă am demonstra-o prin niște țevi înguste, cu cari copiii poate nicicând nu se întâlnesc în viață. Pendulul se amintește de

regulă în legătură cu perpendicularul, sau când se vorbește despre căderea corpurilor și centrul de greutate. Această purcedere e fără îndoială corectă din punct de vedere științific, însă nicidecum îndreptățită din punct de vedere pedagogic, căci în cazul acesta fenomenul fizic nu e adus în legătură cu experiența. Partea cea mai esențială a orologiului e pendulul, e de sine înțeles, că legile pendulului se vor deduce când se va vorbi de orologiu. Exemplele aduse le-am putea îmbogăți după placul nostru, căci pas de pas aflăm fenomene cari pot fi aduse în legătură cu experiențele din viață.

Nu mai încapă nici o îndoială, că obiectele fizice (cum e orologiu, apeductul etc.) nu vor forma numai exemple seci pentru demonstrarea unor fenomene fizice, ci vor fi studiate din toate laturile, observând întrucât permit împrejurările toate părțile lor esențiale constitutive. Așa d. p. la orologiu se va vorbi despre puterea care-l mână, se va arăta construcția mecanismului care realizează funcționarea, despre arătător și în fine despre pendul. Lucrurile nouă cari se ivesc, trebuie desvoltate, cele întâlnite deja cu altă ocazie vor fi scoase în evidență ca cunoscute, dând acestea prilej bogat de repetiție. Copiii trebuie să înțeleagă în întregime obiectele cari li se prezintă, deci aceste nu pot fi numai exemple pentru unele fenomene fizice. Însă o astfel de înțelegere și-o vor putea însuși elevii numai atunci când vor ști, că obiectul din chestiune cum e construit și că ce rost are fiecare părticică din complexul care-l formează.

Principiul muncii pe care l-am statorit drept normă pentru instrucțiunea din științele naturale, e și din punctul de vedere al metodei un principiu de cea mai mare însemnătate. Faptul că și școala poporală a înțeles rostul *învățământului activ* și în timpul mai nou cele mai multe — nu vorbesc de ale noastre — cearcă să realizeze un astfel de învățământ, trebuie încrestat ca cel mai însemnat progres pe care l-a realizat școala poporală în timpul mai nou. De altfel lozinca: «la o parte cartea și vorbele goale!» nu e de eri. Însă azi e timpul, ca principiul școlii active să-și primească înfăptuirea și felul cum s'a contemplat mai sus planul instrucțiunii din științele naturale înseamnă tocmai realizarea acestui principiu. Nu-i destul ca copiii să vadă și să audă, e o necesitate ca ei înșiși să lucreze și să alcătuiască, iar în decursul lucrării totodată să învețe. De aici

reiese importanța mare pe care o are lucrul manual în școalele populare. Precum în jurul școalelor secundare se înființează laboratoare în cari elevii adâncesc mai bine cunoștințele fizice și chemice câștigate în decursul lecțiilor, tot astfel cu timpul școalele populare se vor preface în mici laboratoare, în cari se vor găti lucruri folositoare din viață, obiecte, prin cari micii lucrători vor câștiga tot atâtea cunoștințe practice. Laboratoarele acestea n'au de scop principal ca elevii să-și câștige o dexteritate profesională, ci înainte de toate ele vor urmări scopul, ca elevilor să li-se îmbogățească cunoștințele. Sunt însă atâtea obiecte folositoare cari nu se pot isprăvi între pereții școlii. Un învățător practic va ști totuși să se ajute și în cazurile acestea, căutând modalitățile de-a putea realiza măcar în dimensiuni reduse lucrul din care știe că vor rezulta cunoștințele contemplate. Afară de școală viața formează un vast teren de muncă pentru copii. Învățătorul bun va căuta, ca copii să isprăvească acasă, în grădină, în câmp, sau ori-unde lucrurile despre cari va fi vorba și în decursul lucrării să le observe.

Numai în felul acesta își va putea primi înfăptuirea idea, ca toate păturile poporului să contribue în mod activ la creșterea lor, ca viața practică să cuprindă în sine idea creșterii.

Ținându-se seamă de principiul școlii active instrucțiunea va avea să urmeze numai dupăce elevii au luat parte activă sau pasivă la astfel de lucrări cari stau într'o legătură oarecare sau cuprind în sine cunoștințele cari sunt a se împărtăși. Învățământul se va sprijini pe observările proprii ale copiilor ca pe niște părți esențiale ale cunoașterii.

La acestea se adauge apoi observarea din școală. Lucrul elevilor va primi deaici încolo tot mai mult forma experimentului. Trebuie să tindem într'acolo, ca demonstrațiile învățătorului să fie înlocuite cu experimentările elevilor. Experimentul trebuie să fie o simplificare a lucrului care obvine în viața elevului, din care să se desprindă cu toată claritatea și cu posibilă exactitate o regularitate oarecare. Ținând seamă de împrejurările actuale ar fi poate riscată afirmarea, că și școalele populare ar putea fi înzestrate cu un fel de laboratoare, bine înțeles primitive pe seama copiilor. Va sosi și timpul acela. Până atunci e natural, că în instrucțiune nu pot lipsi demonstrațiile din partea învățătorului. Acestora însă trebuie să le premergeă între orice împrejurări observarea directă a lucrului pe care-l demonstrează.

Copiii trebuie prin urmare conduși ca să observe precis diferitele lucruri cari se săvârșesc acasă, în curte, în grădină în câmp, diferitele unelte, etc. Unii pedagogi sunt împotriva acestei cerințe. Ce poate învăța un copil — spun ei — privind zidarul cum așează piatră pe piatră, sau plugul cum lasă brazde adânci în pământul umed? Răspunsul negativ al lor la această întrebare ne pare exagerat. E doar știut, că pentru orice lucru nou copiii dovedesc un deosebit interes. Curiozitatea elevilor e un sprijin puternic pentru învățământ. E adevărat și de sine înțeles că copiii adeseori nu pot face deosebire între esențial și neesențial, că adeseori trec cu vederea unele părți principale, urmărind în același timp cu un deosebit interes mărunțișuri cu totul secundare. Dar aici e vorba de altceva. Văzând copilul lucrul pe-trecându-se în realitate, va înțelege cum fieștecare lucru e numai o părticică dintr'un întreg organic și cum toate obiectele stau într'o strânsă legătură. Un cerc de idei unitar se poate dobândi numai privind lucrurile din puncte de vedere mai mari. Văzând copilul un lucru nou, se trezesc în mintea lui fragedă o mulțime de întrebări, și aceste întrebări tainice sunt cele mai potrivite puncte de mănecare pentru instrucțiune. Aceia cari le desconsideră importanța, dau dovadă că nu le-au înțeles valoarea adâncă. Numai copiii rău negligați nu mai au ce întrebă, fiindcă n'au interes pentru nimic. Cu cât mai interesant, mai vioiu și mai bogat în rezultate ar fi învățământul, dacă acesta ar avea să răspundă tot mai mult la acele întrebări pe cari cu o prudență ingenioasă le pune vieța.

Dar drumul de descoperire al elevilor e numai atunci ducător la scop, când va fi pregătit. O astfel de pregătire nu va putea cuprinde descrierea și explicarea acelor ce sunt de văzut, ci trebuie să încordeze interesul și să atragă neforțat atenția asupra acelor puncte la cari se va stăruî îndeosebi atunci când se discută lucrul observat.

De exemplu, ar fi să se vorbească de fabricarea hârtiei.

Fără îndoială obvine și cazul când orice observare directă, premergătoare sau următoare e cu neputință. Ar fi o concluzie de tot greșită a spune că în acest caz observarea e superfluă. În ziua de azi sunt atâtea mijloace artificiale de intuiție cari pot face bune servicii. Acestea vor satisface cu atât mai bine, cu cât redau mai plastic realitatea. A m văzut tabele

tehnologice cari pot fi folosite ca foarte potrivite mijloace de învățământ. Toate ramurile industriei pot fi înțelese din astfel de tabele. Privind elevul un astfel de tablou și proiectându-l așa zicând la realitate, într'ânsul se petrece aproape acelaș fenomen, ca și când ar observa lucrul aievea. În mintea lui răsar o mulțime de întrebări: Lucrătorul acela ce face, ce fel de unealtă are în mână, de ce face așa? Ce fel de putere lucrează aci, dar acolo? Aceste sunt tot atâtea întrebări cari pregătesc terenul pentru instrucțiune. Un om lipsit de prejudeții nu va considera această pregătire de superfluă.

Instrucțiunea vine apoi și desmembrează tabloul general, pătrunde în minuțiozitățile lui, cari vor fi descrise și explicate.

Experimentul în instrucțiune, fie el săvârșit de elev sau de învățător, trebuie să elimineze părțile secundare și să reprezinte elevilor numai esențialul. Procesele chimice și fizice, cari în natură, în atelier, sau fabrică decurg fără a le putea urmări cu ochii, pe cari copiii în realitate nu le pot observa în întregime decât numai începutul și produsele lor, trebuie redade în instrucțiune prin experiment. Experimentul va avea așadar să repeteze simplificat antecedentele pe cari copiii le-au observat în realitate. În școala populară experimentul trebuie să fie făcut din cele mai simple mijloace, chiar și numai din motivul că experimentele complicate cer mai ales în chimie o dexteritate pe care nu și-o poate însuși învățătorul. Dar astfel de experimente nici nu sunt de lipsă. Căci cu cât e mai simplă o demonstrație, cu atât mai adânc se întipărește în mintea copilului pe care un experiment complicat ar obosi-o tocmai atunci când ar fi să fixăm regula tractată.

Principiul școalei active a răsărit tocmai din această parte a învățământului, ca o reacțiune la organizația de azi a școalelor populare. Căci de fapt școala populară a zilelor noastre este o instituție separată ermetic de manifestările vieții care curge afară de zidurile școalei. Toată activitatea, efectul și morală ei se naște pe catedră și moare la pragul școalei. Principiul școalei active va promova în măsură mare procesul mult așteptat al prefacerii. Numai lăsându-ne conduși de el vom putea ajunge, ca școala vorbelor să se prefacă în școala faptelor, a activității.

A. Crișian.

Lecții practice.

Istorioare despre Moise.

1. Cum nu le-au mai plăcut în Egipt urmașilor lui Iacob.

Voi știți deja, cât i-a plăcut de mult lui Iacob și fiilor săi în țara Gezen (Gozen). De ce se simțeau ei aici așa bine? Iacob putea să fie la olaltă cu fiul său. Turmele lui aflară aici pășune minunată. Familia nu ducea lipsă de bucate. Dela Egipteni puteau să învețe multe lucruri bune. Înaintea regelui se bucurau de cinste. Unii dintre frații lui Iosif erau puși peste turmele domnitorului. Din această cauză li se arată tuturor multă prietenie. Din recunoștință față de Iosif, care a mântuit țara întreagă de mare nevoie. Eu v'am spus, că urmașilor lui Iacob mai târziu nu le-a mai plăcut în țara Egiptului. Asta trebuie să ne pună în mirare. Noi întrebăm: *De ce nu le-a mai plăcut în Egipt?*

Dela moartea lui Iosif trecură peste patru sute de ani. Israiltenii, așa se chiamă urmașii lui Iacob, deveniră așa număroși, precum promisese odată Dumnezeu lui Avraam, Isaac și Iacob: ei ajunseră un popor mare. Ei se numiau Israilteni după Israil. Cine a fost acela? Când a primit el numele ăsta? — Poporul Israiltean eră cam la șase sute de mii. Pe vremea aceasta în Egipt vine un rege nou. El nu știe nimic de Iosif. El știe numai, că Israiltenii sunt un popor străin de păstori, care nici decum n'are loc în Egipt. El privește cu neîncredere, ce numărös a devenit acest popor. De ce n'are el încredere? Voi băgați de samă din cuvintele care le spune supușilor săi: Acest popor se va face tot mai numărös și mai puternic decât noi înșine! Ei bine, noi trebuie să lucrăm cu minte în contra lor, căci altfel ar putea să se îmulțescă prea tare și, dacă ne vom încurcă în vreun război, se vor alătură dușmanilor noștri, vor lupta în contra noastră și se vor duce (emigra) din țară. Așadar? — Dacă ar afla el numai un mijloc, ca Israiltenii să nu se poată îmulți tot mai tare! El încearcă fel și fel de mijloace. Așa de exemplu încearcă ca prin muncă grea să înfrângă puterea poporului. Israiltenii trebuie să zidească în Gozen cetăți puternice: palate înalte și trainice cu ziduri groase. Regele voește ca în acestea să locuiască mii și mii de soldați, pe cari să-i aibă la îndemână, în cazul când

Israiltenii ar încerca să se unească cu dușmanii Egiptului. Pentru zidirea acestor orașe a fost de lipsă mulțime nenumărată de cărămizi. Aceste trebuie să le pregătească Israiltenii: În dogorea soarelui ei scot nomol din riul Nil, îl amestecă cu paie tăiate mărunț, și fac cărămizi din el, pe cari apoi le uscă la aer. Cât trebuie ei să se căznească, toți cu toții, moșnegi slăbiți de bătrânețe, bărbați vânjoși, femei, băieți și fete! Și ei trebuie să lucreze chiar dacă nu voesc: jur împrejurul lor stau supraveghetori cu biciul în mână — și vai de acela, care nu se silește; biciul se aude plesnind pe spatele lui. Dar poporul nu câștigă oare pentru muncă bani frumoși? Nu. Nici o răsplată nu primește pentru munca lui cea grea. Robotă — așa se numește o muncă neplătită — trebuie să facă Israiltenii, și peste ei sunt puși îngrijitori (supraveghetori). Zi de zi, an de an, au să îndeplinească aceeași muncă grea!

Acum înțelegeți de ce nu le mai plăcea Israiltenilor în Egipt? — Rezumare: *Cum sunt chinuiți Israiltenii.*

Dar în curând *inima regelui se umple de aprigă mânie.* Și oare de ce?

Cum vă închipuiți voi că eră starea sufletească a poporului chinuit? Vaiete și plânsete la femei și copii. Furie și mânie la bărbați și la tineri. Dorință: O! de n'ar fi mai venit părinții noștri în țara aceasta! Ce fericiți am fi, dac'am locui în altă țară mai bună! Iar cei evlavioși din popor înălțau rugăciuni fierbinți către Dumnezeuul părinților. Ce credeți voi despre *starea sănătății* acestor bieți oameni oropsiți? Slăbiciune și boală. Tot asemenea socotea și regele. Însă el s'a înșelat rău: cu cât apăsă mai mult poporul, cu atât se înmulțea mai tare. Cum se poate lucrul ăsta? Dumnezeu îi dă tărie și-l binecuvântează cu copii mulți. Și deoarece le mergea așa rău cu Egiptenii, ei țin unii la alții, se iubesc și se îngăduie. Ei se simt toți ca unul, curat ca niște frați. Regele bagă de samă în curând, că poporul se înmulțește și ține tot mai strâns laolaltă. Astfel vede că planul lui n'a ajutat nimic, unul mai mare (Dumnezeu) i l-a zădărnicit. Ce-l cuprinde pe el acum? Mânie. — Neîncrederea lui crește.

Reprivere. *Rezumare: Cum ține bunul Dumnezeu pe popor sănătos.*

Atunci regele se folosește de un alt mijloc, ca să micșoreze numărul lor. Care?

El porunci: Toți copilașii, cari li se vor naște Israiltenilor, să-i aruncați în Nil, fetițele le puteți lăsa pe toate în viață. Ce devine regele prin porunca aceasta? Regele devine ucigaș. — Ce fac acum servitorii regelui? Ei umblă din stradă în stradă, din casă în casă, să caute copilași. Unde găsesc unul, îl smulg dela părinții cari se tânguesc, îl duc afară la Nil și-l aruncă în apă. Cugetați-vă la mamele și tații bieților copii nevinovați! Cum se vor fi rugat și vor fi plâns, ca să le lase copilașii! Cum se vor fi văetat și se vor fi tânguit fugind în urma sbirilor! Cât de triști vor fi stat ei acolo la malul Nilului, unde le-au aruncat copilașii în apă! De sigur că vouă vă e milă tare de Israilteni. După munca lor cea aspră, să mai fie supuși la astfel de tiranii. După aceea erau mânați cu puterea iarăș la lucru. — Numai copilele mai erau lăsate cu viață. De ce? Din băieți, credeau, că se vor face soldați, cari vor fi periculoși, iar fetele puteau să ajungă servitoare ale Egiptenilor. Ieftine servitoare, fiindcă n'aveau să primească nici o plată. (Slave).

Rezumare: Cum dă regele (Faraon) poruncă, să fie aruncați copiii în apă.

Oare acum nu s'a sfârșit cu poporul lui Israil?

Toți băieții aveau să fie omorâți. Dacă lucrul acesta s'a întâmplat, n'a mai crescut nici un bărbat. Cum ar fi murit cei din urmă dintre Israiltenii cari trăesc acum, n'ar mai fi existat nici un popor al lui Israil! — Așa cugetă și regele. Însă Dumnezeu a întocmit altfel lucrurile, încât cu toată porunca cea aspră a regelui, totuși se mai află un mare număr de bărbați evrei. Că oare regele mai târziu și-a retras porunca, ori că soldații din milă au omorât numai pe unii dintre băieți, noi nu știm, atât e însă sigur, că mai târziu totuși s'a aflat o mare mulțime de bărbați evrei. Eu știu cum a scăpat un copil dintre aceștia. Despre el vreau să vă povestesc acum. Părinții lui erau din seminția lui Levi. Acestora le dăruise Dumnezeu un copilăș, un copil frumos. — Tata și mama sunt plini de bucurie — însă și plini de grije. Căci de ce se tem ei în fiecare moment? Se tem că sosesc servitorii lui Faraon și le răpesc copilășul lor drag. Dar ei se liniștesc îndată. Dumnezeu le va ține copilășul. Ei fac tot ceea ce le stă lor în puteri, ca să-l mântuie. Oare cum caută mama ca să-și mântue copilul din mâinile ucigașilor? Să-l ascundă. Unde? — Li reușește ca să ascundă copilul trei luni. Mai mult n'a putut să-l țină ascuns. Ei, acum poate lăsa

ca să i-l vadă? Nu. Cum se vor fi simțit părinții atunci? Plini de grije și de supărare. Dar mama născocește un plan. Ea vrea să întocmească astfel lucrul, ca fata regelui să-l țină de copilul ei și să-l îngrijască. Cum e însă asta cu puțință? — Se duce doară la palatul princesei și-o va ruga pentru lucrul acesta? — Asculțați ce plan îndrăzneț a născocit ea! Ea cunoaște locul la Nil, unde are obiceiul să se scalde fata regelui. Aceasta să găsească copilul în trestiușul, care se află pe țărmurul râului. Ei, dar dacă stă copilul în trestiuș, nu se cufundă și nu se îneacă? Mama a pregătit mai întâiu o cutie de trestie, și a așezat copilășul în ea. Dar cutia nu putea să o ducă apa, căci mama o pune la țărmure în trestiuș. Aici apa nu este așa afundă, și curge mai domol. Și nu străbate în cutie. Știți voi cum eră cutia? Mama a uns-o cu rășină și pe dinlăuntru și pe dinafară. Ea se îngrijește de aceea, ca să afle îndată ce se întâmplă cu cutia. Ea avea o fată, Maria, pe care a trimis-o să păzască. Fata s'a ascuns și a păzit. Se înțelege că coșul l-a lăsat mai mult în grija lui Dumnezeu. Adecă? Ca el să nu se cufunde sau să-l ducă apa. Ca nu cumva să iasă din apă vreun animal rău și să-l răstoarne (crocodil). Că fata regelui vine, se scaldă aici, vede cutia, o deschide și-i e milă de copil! — Ce mai rămâne încă de făcut până când mama nu va mai duce nici o grije!

Rezumare: Cum caută o mamă să-și scape copilul.

Se împlinește oare ceea ce dorește mama? Are să fie copilul scăpat?

Cine vine? Fata lui Faraon (a regelui) vine să se scalde în Nil. — Ceea ce doreă mama, se împlinește! În timp ce însoțitoarele ei se duseră de-alungul țărmului Nilului, prințesa zări deodată în trestiuș cutia. Atunci trimise pe o sclavă a sa ca s'o aducă. Când o deschise, văzù în ea copilul, un băiețel, care plângea. I se făcù milă de el, căci ea cugetă îndată: acesta va fi un copil de evreu. Cine vede tot ce se petrece? Ceva mai departe eră Maria, sora băiețelului.

Acum veți cugetă, că fata regelui ia copilul cu sine în palat și-l îngrijește și-l crește mare. Nu, nu se întâmplă așa. Cu mult mai minunat se întâmplă lucrurile. Insaș mama copilului a ajuns să îngrijască de copil și să-l crească și astfel nu i se putea întâmpla nici un rău. Puteți voi găci cum s'a întâmplat? — Maria trecù pe-acolea, se făcù ca și când ea n'ar cunoaște de loc copilul, ca și când nici n'ar ști care ar fi mama lui și întrebă pe

fata regelui: să mă duc eu să chem bunăoară o evreică ca să-l îngrijască și să-l crească? Da! du-te! Și Maria unde se duse? De-adreptul la mamă-sa, îi povestî totul și-o conduse la fata lui Faraon. Și princessa zise: la acest copil, crește-l pentru mine, și îți voi da răsplata cuvenită! Femeia luă băiețelul și-l îngrijî... Cugetați-vă ce bucurie va fi fost pe mamă, când știă că-și va putea strânge copilul la piept, copilul care a scăpat ca prin minune de moarte.

Rezumare: Cum este scăpat copilașul.

Și ce se va întâmpla cu el când va fi mai mare?

Dupăce a crescut, l-a adus ficei lui Faraon. Ea îl primî ca pe fiul ei și-i dădû numele Moise, căci ea zise: În apă l-am găsit eu pe el! Asta însemnează numele Moise. — Va uită el acum pe *mamă-sa*? De sigur nu, el o va cercetă din când în când. Pe drum văzû el cum le mergeă Israiltenilor, fraților lui. Adecă? Cum aveau să sufere bătaî și foame, să muncească la lucruri grele, să robotească. Ce-i va fi povestit atunci mama lui? Cum le mergeă de bine celor ce-au trăit înaintea lor cu sute de ani! Istorioare cu Iosif, Iacob, Isac, Avram! Astfel îi sădește în inimă dragostea față de acei bărbați evlavioși. Ea va face însă și mai mult. Ea își exprimă nădejdea, că odată Dumnezeu îi va mântui din robia Egiptului și-i va conduce iarăș în țara părinților. Astfel va deșteptă dragostea în inima lui pe încetul și fără băgare de seamă față de neamul său.

Dar și *fata regelui* caută să-i deă învățătură. La curtea regelui sunt bărbați învățați și înțelepți cari îl fac și pe el învățat și înțelept. Ce învață el la curtea ficei regelui în mijlocul oamenilor celor mai de frunte din țară? (Purtare frumoasă, să cetească, să scrie, să socotească, să desemneze, să cunoască stelele și altele). Prin aceasta ajunge un om prețuit de toți.

Rezumare: Cum este crescut băiatul.

Țânta principală: Nașterea și scăparea lui Moise.

1. Apăsarea poporului. 2. Apărarea lui Dumnezeu. 3. Porunca ucigașe a regelui. 4. Nașterea lui Moise. 5. Scăparea lui Moise. 6. Creșterea și învățătura lui Moise.

Pentru aprofundare.

În istorioara noastră este vorba despre mântuirea, care a pregătit-o Dumnezeu *unui popor întreg*, când eră aproape de peire. A cărui popor? A Israiltenilor. Cum s'a născut poporul

acesta? Urmașii lui Iacob s'au sporit în cele patru sute de ani cât au stat în Egipt. Aceea a fost voința lui Dumnezeu. Căci? El i-a promis lui Iacob precum și mai nainte lui Avram. *Dumnezeu împlinește promisiunea*. Intru cât este poporul acesta amenințat cu peire. Un rege puternic, care nu știe nimic de Iosif, nici nu vrea să știe, vede în acest popor de păstori o mare primejdie pentru țara sa. El nu cunoaște nici un mijloc ca să delătura această primejdie, decât de a prăpădi poporul. Șase sute de mii de oameni eră acest popor la număr. La ei se uită regele *cu neîncredere*. De ce? El se teme, că se vor alătură la dușmanii Egiptului, când s'ar începe vreun războiu. Cum, prin ce, încearcă să nimicească pe Israilteni? El încearcă să le înfrângă puterea prin muncă grea, prin robotă. (Clădiri de orașe și de întărituri în Gozen. Pithom și Ramzes!) Cât de schimbăcios se poartă Faraonii (regii) egipteni față de acest popor de păstori! Mai întâiu — pe timpul domniei Faraonilor mai buni mai îngăduitori, crește și se 'mmulțește poporul în țara cea roditoare Gozen. Apoi sub un domnitor nou, care e cu neîncredere li se pregătește peirea (nimicirea). (După părerea învățaților acest Faraon este Ramzes II (Sezostris) un întemeietor și un cuceritor puternic de cetăți. Pe timpul lui Iosif domneau regi cari veniră în Egipt ca păstori (Hyksos), cari mai târziu au fost delăturați de Faraonii cari au fost născuți în Egipt). Se întâmplă însă cu totul altfel de cum nădăjduște domnitorul cel înfricoșat al Egiptului să se întâmple în urma *mijlocului* pe care l-a încercat. Israiltenii țin mai strâns unii la alții și se năvălesc mai bine. Dumnezeu le dăruiește copii mulți, Dumnezeu apără acest popor și-l scapă ca prin minune de peire.

Minunată este și *scăparea copilașului nevinovat!* A cărui copilaș? A lui Moise. De unde se trage el? Din seminția lui Levi. El se naște pe timpul domnitorului celui rău și înfricoșat. Intru cât este amenințat de moarte copilul acesta? Regele dase poruncă, ca toți copiii de parte bărbătească să fie omoriți și aruncați în apa Nilului. Dumnezeu îl scapă dela moarte în mod minunat. Cari sunt acele persoane cari îl scapă dela moarte? *Maria* sora lui, *mama* lui, și chiar Thermutis, *fata lui Faraon*. Ba chiar și apa și animalele cele rele trebuie să asculte, să fie supuse lui Dumnezeu. Căci? Apa Nilului și animalele din ea nu pot să-i facă nici un rău copilașului. Și cum îi ajută *soru-sa?*

Ea păzește cu mare atențiune cutia ascunsă în trestiş. Cu vorbe istețe se grăbește la fata de rege și astfel îi câștigă frățiorului iarăși pe mama lui cea adevărată. Cine a făcut-o pe ea așa cuminte? Nimenea altul decât Dumnezeu. Și la început *mama*? Trei luni de zile știe să-și îngrijască copilul fără să o simtă nimenea. Cine altul apără casa de omorătorii regelui, decât Dumnezeu. Ce înțelepciune îi dă Dumnezeu atunci, când ea nu mai poate țineă băiatul ascuns? Ei îi trece prin minte gândul acela fericit de a face ca copilul să ajungă în mâinile ficei regelui, pe care o cunoșteă ca pe o femeie blândă și pretinoasă. Plină de grije 'și așează copilul în cutie, pe care-o păzește Maria. Dupăce mama 'și capătă din nou copilul, îl crește cu toata îngrijirea, în inima lui sădește dragoste față de Dumnezeuul părinților și față de neamul său și-l aduce în sfârșit la curtea regelui (a Faraonului) mulțămind din inimă lui Dumnezeu și princesei.

În fine *fica regelui*! Și ei îi dă Dumnezeu un gând bun. Să meargă și în ziua aceea la Nil să se scalde. Și tot el o face să fie miloasă când vede copilul plângând, și în grabă se învoește s'aducă Maria o mamă evreică, și acesteia îl dă să-l crească cu grijă (la școală) să se facă înțelept. Să iasă din el un mare învățat, precum nu-i altul în țară. (El a crescut de sigur în Tanis în Egiptul de jos, unde-i plăcea lui Ramzes II să-și petreacă timpul.)

Să ne însemnăm ce-a făcut Dumnezeu.

Dumnezeu mântuie în mod minunat poporul său de peire și pe copilul Moise de moarte.

Pentru aplicare.

Precum a îngrijit Dumnezeu de copil, așa îngrijește și de tine. Întru cât? (Îngrijirea și creșterea părinților, și a învățătorului) Ți-a plăcut ție de fata regelui și întru cât îți place și ție să faci ca ea? (Milos, gata de-a da ajutor celor lipsiți).

Întru cât vă place sau nu de regele? (Regele aveă să se poarte mai îngăduitor față de urmașii lui Iosif).

Ce a putut mama să-i istorisească copilului mai târziu din copilăria lui? (Cum a fost el așezat în cutie și găsit în apa Nilului).

Radu Prișcu.

Din viața școlară.

Sistemul alternativ de primire în școala poporală.

În zilele noastre școala poporală română de ambe confesiunile geme sub greutatea surmenajului. Deoparte confesiunile ca susținătoare pretind spor și înaintare din toate obiectele în limba română, de altă parte statul cu omnipotența sa cere cu asprime îndeplinirea respective tractarea necondiționată a materialului impus prin legea din 1907. Aceste două cerințe nu se atrag, nu se întregesc una pe alta cum ar trebui, ci dimpotrivă drumul lor se ramifică depărtându-se cătră țante opuse, stânenjind astfel întreg rostul și scopul școalei poporale cu mult puținul progres ce se face în ea.

Bărbați de școală — nu însă cei de stat — au recunoscut, că școala poporală n'are scopul, ca printr'ânsa să se transforme masele poporului în vreo direcție politică oarecare, scurt, școala poporală n'are nici decât scop *politic*, ci unul mai superior, un scop uman-cultural și astfel *pedagogic*. Prin urmare tot ce se predă în școala poporală ar trebui să se bazeze pe frumoasele principii pedagogice.

Școala noastră de azi pe tot felul de principii stă, numai pe principii pedagogice nu. Aceasta o știm din trista experiență zilnică.

Un om, fie el cât de străin față de lucrurile școalei și a luat parte la vreo conferență învățătorescă din arhidieceza noastră transilvană din toamna trecută, nu cred să nu se fi depărtat mâhnit în sufletul său, văzând din desbaterile acelor ședințe în ce hal cumplit a ajuns altarul culturii în general și școala românească în special. Nu cred să nu fi observat ceața grea ce apăsă sufletul învățătorilor și sugrumă în piepturi strigătul de desnădejde în fața grelei lupte zilnice și a îngrijorării față de viitorul nesigur, mereu supus schimbărilor nu spre bine ci tot mai în spre rău... Și totuși, oricât de greu a apăsat acea ceață sufletele, strigătul de durere a izbucnit... Și cu energie s'au adus concluze, cari așternându-se guvernanților țării, ei vor trebui să se pună pe gânduri, că până când și până unde?...

Dacă intrăm într'o școală poporală vom observa și pe fața învățătorului, și pe a elevilor, munca grea ce se face acolo! Vom

observă frica, nesiguranța și lipsa de curaj cu care răspund elevii nu numai din limba maghiară, ci din toate obiectele de învățământ, din cauza limbei maghiare.

Uitându-ne apoi la rezultatele școlii vom observa, că întreg învățământul posedă un miez mic și puțin, având însă o coajă cu atât mai groasă și mai amară, care apoi la eșirea elevilor din școală după scurtă vreme cade și astfel cumplita muncă, chinuirea grozavă a elevilor, tortura grea a învățătorului, n'are nici un folos practic pentru viitorul cetățean și parohian. Urmează de aci faptul, că adeseori știința elevului nostru nu după timp prea îndelungat e mai egală cu a celui copil care nu a văzut școala numai pe din afară... Intru adâncirea lucrurilor nu putem intra din cauza planurilor de învățământ, cari toate conțin material prea mult, surmenaj monstruos față cu referințele noastre și anume: 5—6 luni prelegeri mai regulate, sărăcia și indiferența poporului, lipsa de manuale și recvizite etc.

Toate școlile sâtești luptă cu aceste neajunsuri și totuși și dela ele cer autoritățile școlare acelaș rezultat ca dela cele orășenești, ba li se pretinde complectarea necondiționată a celor VI clase. Fiind astfel, multe clase sunt și multe ore, dar cu atât mai mult material, iar lucrător numai unul!...

De aceea apoi cu timpul, prea de timpuriu, gregarii școlii române se obosesc, se istovesc trupește și sufletește și prin orice căi și mijloace cearcă să se scape de greaua sarcină, părăsind terenul de luptă, chiar atunci când ar fi mai lipsă de ei și când într'alte funcțiuni omul e mai la locul său.

Deoarece nouă nu ne stă în putere, ca aceste stări grele să le schimbăm, suntem nevoiți, ca pe ori și ce căi să ne silim a ne ameliora, a ne îndulci soarta, acomodând stările grele împrejurărilor noastre.

Școala poporală cu un singur învățător are greutatea despre cari cea divizată nici idee n'are. Pe când la școala divizată un învățător are săptămânal 18—24 ore și mergând tot treptat cu aceeaș clasă, după mulțimea orelor din clasele V—VI cât de bine îi vin cele 18—20 ore ale clasei II! Dar pe bietul învățător al școlii cu VI clase cine-l schimbă? A vorbi, a fi atent la toate clasele în 32 ori 34 ore săptămânal e o muncă grea și istovitoare, ce nu este la nici o tagmă intelectuală. Dar apoi ți se mai cere și activitate extrașcolară!

Și fiindcă la noi Românii grosul școalelor îl formează școalele cu o putere didactică și toate sufer de greutățile amintite, aş aduce în discuție pentru ușurarea noastră — cred eu — părerea dlui Emeric Huszár, publicată de curând în foaia «Néptanítók Lapja». Părerea ar fi, ca să se schimbe sistemul școlar de azi. Să se schimbe de așa, ca în clasa I să nu se primească elevi numai din doi în doi ani. Urmarea acesteia ar fi, că într'un an ar fi numai clase fără soț, iar în celalat an numai cu soț.

Conform acestei dorințe așa ar trebui întocmite clasele de aci înainte:

Așadar în a. 1914/15 se primesc elevi în cl. I., în 1915/16 însă nul și atunci clasele trec înainte și din I, III, V vor fi II, IV și VI.

Din cauză, că dejă în anul viitor acest sistem conform tablei acesteia nu se

1914/15	1915/16	1916/17	1917/18
cl. I		cl. I	
	cl. II		cl. II
cl. III		cl. III	
	cl. IV		cl. IV
cl. V		cl. V	
	cl. VI		cl. VI

poate pune în practică, susnumitul domn ne recomandă o tabelă de tranșiție:

1914/15	1915/16	1916/17	1917/18	1918/19	1919/20
	cl. I		cl. I		cl. I
cl. II		cl. II		cl. II	
cl. III	cl. III		cl. III		cl. III
cl. IV	cl. IV	cl. IV		cl. IV	
cl. V	cl. V	cl. V	cl. V		cl. V
cl. VI	cl. VI	cl. VI	cl. VI	cl. VI	

Conform acestei table acest sistem numai în anul 1918/19 și 1919/20 ar intra pe deplin în viață.

Avantajele acestui sistem alternativ nu se știu încă, deoarece e un lucru nou. În teorie însă îi putem fixa următoarele avantaje:

a) În loc de cele 6 clase de azi, cari prin vastul lor material apasă greu puterea fizică și morală a învățătorului, având acum numai pe jumătate atâtea, munca învățătorului se reduce la jumătate, ușurându-i-se situația în mod simțitor;

b) Fiind clase puține, pe toți elevii îi putem ocupa direct mai des, și timp și mai îndelungat. Urmarea va fi o studiere mai completă, mai sigură și mai trainică a materialului impus prin planul de învățământ.

c) Din experiență se știe, că cu cât ne ocupăm mai mult în mod direct cu elevii, cu atât ei prind materialul mai temeinic mai corect, pe când cu sistemul de azi în multe zile clasele V și VI abia sunt ocupate pe zi 1 oră, ceea ce e puțin, fiind noi siliți a-le arunca la ocupațiuni silente cari fac puțin pe lângă ocupațiunile directe. După noul sistem ocupațiunea directă se dublică!

Precum orice lucru nou, așa și acest sistem pe lângă avantaje poate avea și multe desavantaje. Din aceste amintește autorul numai două pe cari și eu le fixez aci, și — cred eu — cu bunăvoință se pot îndrepta.

Ele ar fi: 1. Ce va fi cu copiii cari intră sub obligativitatea școlară în anul acela, când conform acestui sistem nu se primesc începători? 2. Ce va fi cu elevii cari vor rămâne repetenți, deoarece în anul viitor clasa aceea nu va fi?

Răspuns la prima întrebare: Obligativitatea școlară conform legii, începându-se cu al 6-lea an, majoritatea copiilor noștri de pe sate nu are intelectul așa de dezvoltat, ca să poată corăspunde greutăților școalei și urmarea e, că nu se înscriu ori că nu-și pot însuși cum trebuie materialul prescris. Mulți dintr'ânșii rămân de voie de nevoie repetenți, pe când cu sistemul acesta intră la școală copii de 7 ani, iar din anul al 6-lea să se primească numai aceia, despre cari prin o examinare oarecare se va constata, că sunt în stare a suportă greutățile școalei.

Comunele noastre fiind situate pe dealuri, prin văi cu drumuri rele, elevii cei micuți sunt formal torturați cu cercetarea școalei pe timp de iarnă din cauza frigului primăvara și toamna de apele torențiale astfel, că la începerea prelegerilor sunt foarte obosiți. După acest nou sistem, se pare că acest neajuns va fi înlăturat, fiind elevii mai dezvoltăți trupește.

Răspuns la a II-a întrebare: Țânta școalei populare este să dăm poporului o cultură cât se poate de înaltă și profundă, congruentă cu ocupațiunea și aspirațiunile viitorului cetățean.

Așadar trebuie să ne purtăm oficiul cu cea mai mare conștiințiositate, dragoste și punctualitate, silindu-ne a ajunge, ca *fiecare* elev să primească atâta știință și cultură, cât numai spiritul lui e capabil de a cuprinde.

Precum sunt de condamnat părinții cari împiedecă prin apucături împărtășirea fiilor lor de bunătățile învățturii, astfel sunt de osândit și acei învățători cari cu ușurință

și cu condamnabilă liniște sufletească lasă repetenți pe mulți elevi. Prin sistemul alternativ toți vom fi nevoiți, ca pe fiecare elev să-l facem părtaș învățaturii resp. înaintării. Și aceasta se va putea, pentrucă având mai puține clase, ne putem ocupa mai mult și cu elevii, mai des și timp mai îndelungat cu cei slăbuți, grijind ca fiecare să primească maximul de cunoștințe de cari e capabil.

Fiind sistemul acesta un lucru nou, nimenea încă nu-i poate ști cu siguranță nici avantajele nici desavantajele, dar cred că posede din ambele câte ceva. Rămâne acum, ca asupra acestui sistem noi, grosul învățătorimii, învățătorimea de pe sate, pe cari mai de aproape ne privește, să ne spunem cuvântul în această revistă, ca astfel să se limpezească chestiunea, oare acomodat va fi pentru școalele noastre, ori nu. Se va putea oare pune în practică astfel, ca să aducă rodirile dorite?

Ioan Ciupe.

Informațiuni.

Congresul învățătorilor ortodocși. După cum suntem informați, Consistorul nostru mitropolitan a încuviințat cererea ce i s'a adresat, ca să permită învățătorilor noștri din întreagă mitropolia să se întrunească într'un congres. Din partea sa a numit comisar pentru conducerea congresului pe P. Cuvioșia Sa Dl *Roman Ciorogar*, directorul seminarului din Arad. Congresul se va ține în *Arad* în lunile de vară. Spre scopul acesta au fost recercate conferențele învățătorești din arhidieceză și despărțămintele Reuniunilor învățătorești din dieceza Aradului și Caransebeșului, ca să-și aleagă delegații și să hotărască chestiile asupra cărora doresc să se discute în congres. Afară de delegații provăzuți cu credențional din partea învățătorilor pot lua parte la congres, însă numai cu vot consultativ, și alți bărbați de școală, prin urmare oricare învățător.

*

Conferențele învățătorești. Conferențele învățătorești din arhidieceza noastră ortodoxă în anul acesta, conform circularei consistoriale din 15 Februarie a. c. Nr. 2993 Școl., se vor ține în luna Octomvrie cu următorul program: 1. Invocarea Duhului Sfânt. 2. Discurs de deschidere despre *aritmetica și geometria* în școalele noastre primare, de comisarul consistorial. 3. Ce e absolut necesar și ce se poate lua în școalele noastre din materialul de aritmetică și din geometrie fixat în Planul de învățământ? 4. Manualele de aritmetică și geometrie întrebuințate în școalele noastre și literatura metodică referitoare la aceste

obiecte. 5. Șase lecții practice cu elevii: patru din aritmetică și două din geometrie. Materialul de învățământ din singuratele clase va fi discutat de către prelegători și în câte o scurtă lucrare teoretică. 6. Școala activă. 7. Mișcarea pedagogică literară din ultimul an școlar. 8. Eventual alte teme conform împrejurărilor locale. Așadar în conferențele învățătoarești din acest an va figura ca obiect de discuție principal: *aritmetica și geometria*.

Conferențele vor dura 2 zile și vor fi conduse de următorii comisari consistoriali: Cercul I. (Brașov-Bran-Treiscaune): *Aurel Ciortea*, profesor gimn., Brașov. Cercul II. (Făgăraș-Avrig): *Nicolae Sulică*, profesor gimn., Brașov. Cercul III. (Sibiiu-Agnita): *Dr. Ioan Stroia*, protopresbiter, Sibiiu. Cercul IV. (Săliște-Mercurea): *Dr. Ioan Lupaș*, protopresbiter, Săliște. Cercul V. (Albă-Iulia-Sebeș): *Tit L. Blaga*, profesor gimn., Brașov. Cercul VI. (Orăștie-Geoagiu-Hațeg-Hunedoara-Deva-Dobra-Ilia): *Dr. Ioan Mateiu*, coreferent școlar, Sibiiu. Cercul VII. (Zarand): *Dr. Ioan Radu*, profesor gimn., Brad. Cercul VIII. (Abrud-Câmpeni): *Dr. Vasile Stan*, profesor seminarial, Sibiiu. Cercul IX. (Lupșa-Turda): *Vasile Gan*, protopresbiter, Ofenbaia. Cercul X. (Cluj-Unguraș): *Dr. Pavel Roșca*, profesor seminarial, Sibiiu. Cercul XI. (Dej-Cetatea-de-piatră-Bistrița): *Ascaniu Crișan*, profesor seminarial, Sibiiu. Cercul XII. (Reghin-Oșorheiu): *Dr. Onisifor Ghibu*, revizor școlar, Sibiiu. Cercul XIII. (Mediaș-Târnave): *Vasile Micula*, profesor gimn., Brașov. Cercul XIV. (Cohalm-Sighișoara): *Arseniu Vlaicu*, dir. școlii comerciale, Brașov.

*

Congresul învățătorilor din România. Congresul al X. al învățătorilor din România s'a ținut la București în 28, 29 și 30 Decembrie, trecut. Acest congres în urma hotărârilor înseminate și frumoase, ce a adus, este poate cel mai de seamă dintre câte s'au ținut până aci. și e chemat să devină începutul unei ere de reală înflorire pentru învățământul popular și pentru propășirea culturii naționale. S'a cerut cu tărie: 1. Să se dea țării în timpul cel mai grabnic cel puțin cei 12,000 de învățători, de cari e urgentă trebuință pentru răspândirea luminii la sate și pentru a ridica nivelul cultural al țării la nivelul cultural al state'or civilizate din apusul Europei. 2. Să se clădească localuri de școală spațioase și igienice pe toate satele, căci astăzi lipsa de localuri e o piedecă însemnată pentru progresul învățământului primar. 3. Să se înființeze încă măcar pe atâtea școli normale de băieți și câteva de fete, pentruca în timpul cel mai scurt țara să aibă numărul trebuitor de învățători și învățătoare. 4. Să se dea viitorilor învățători o cultură mai temeinică și pentru realizarea acestui lucru să se pună 8 ani de studii la școlile normale și să se predea, dacă nu cele 2 limbi străine, absolut necesare pentru cultura învățătorului: franceza și germâna, măcar una din ele. 5. Să se dea învăță-

torilor posibilitatea de a urmări cursuri universitare de filozofie și pedagogie pentru desăvârșirea culturii lor. 6. Personalul de control al învățământului să se recruteze din cei cari vor fi având astfel de cursuri universitare. S'a mai hotărât, prin votarea nouelor statute, *descentralizarea* Asociației generale a învățătorilor din România. Asociația generală pe viitor va fi formată din federația secțiilor județene, care vor avea organizația și viața lor proprie. Un fapt îmbucurător este, că majoritatea corpului didactic rural a hotărât, ca cei ce reprezintă învățătoria să stea departe de luptele politice de partid; tot astfel și desideratul învățătorilor mobilizați, de a ajunge în anume condiții ofițeri de rezervă.

Din desbaterile acestui congres se desface impresia, că un suflet nou s'a deșteptat în rândurile învățătorilor din România. În loc de a fi internaționali, ca în multe alte țări, unde o propagandă primejdioasă i-a scos din cadrul vieții poporului, învățătorii din România dimpotrivă se lipsesc de neamul lor și cer să fie în rândul întâi în lupta pentru propășirea aceluia.

*

Expoziția internațională de cărți și arte grafice din Lipsca. În anul acesta se va ține în Lipsca sub patronajul M. Sale Friedrich August, regele Saxoniei, o expoziție internațională de cărți și arte grafice. Expoziția va avea și o secție «Școala și industria de cărți», care va fi prima expoziție a presei pedagogice de specialitate din lume. Dacă ne gândim, că numai presa pedagogică din Germania numără la 450 de reviste diferite, ne putem închipui ce privești interesantă și instructivă va oferi această expoziție, când va avea adunate la un loc toate revistele și scrierile pedagogice din lume. Se va avea în vedere și dezvoltarea istorică a acestei prese, oferindu-se exemple caracteristice în original și reproduceri și din trecutul ei, cu deosebire exemplare, cari cuprind propuneri însemnate, cuvântări și studii de ale pedagogilor clasici din trecut. Presa de specialitate internațională de azi va fi înfățișată cât mai temeinic, cu toate diferențierile ei, așa de ex. vor fi arătate în grupe speciale revistele, care se ocupă numai cu cultura femeii, cele cari reprezintă idea școlii active, cele cari stau în serviciul singuraticelor obiecte de învățământ, etc. Presa pedagogică din străinătate va fi ordonată după țări. Se va încerca să se dea o statistică a presei pedagogice din lume cu privire la cuprins, ramificare, răspândire, dezvoltare, etc. În sfârșit va fi expusă literatura, care se ocupă cu presa pedagogică, fie în mod istoric, bibliografic ori într'altă formă. Este de dorit, ca să fie trimiși spre acest scop numeri singuratici din revistele pedagogice și alt material la adresa dlui *Max Döring*, învățător și redactor în Leipzig-Li, Uhlandstr. 29.

Rugare.

Abonenții noștri în restanță cu abonamentul pe anul trecut sunt rugați să-și achite datoria, în caz contrar, cu părere de rău, vom fi constrânși să le sistăm trimiterea revistei.

Administrația.

Subsemnatul am onoarea a recomanda binevoitoarei atențiuni a d-lor învățători

DEPOZITUL meu bine asortat de **piane, pianine** și **armoniuri** din cele mai bune fabrici, cu prețuri moderate.

Armoniuri de școală solid lucrate, cu garanță, dela 200 cor. în sus

Deasemeni dau *informații gratuite* cu privire la procurarea de orice instrumente muzicale cu arcuș și de suflat, pentru alcătuirea de orchestre și trebuință privată.

T. Popovici,

profesor de muzică,

Sibiu (Nagyszeben) str. Cisnădiei 7.

«Vatra Școlară» anul II se vinde la Administrație cu 3 cor. Anul V și VI cu câte 8 cor.

A apărut:

BIBLIOTECA ȘCOLARILOR

ÎNGRIJITĂ DE V. STAN, PROFESOR

Nr. 1. *Legende* de S. Fl. Marian. Prețul 6 fil.

Nr. 2. *I. T. Mera: Cenușotca*, poveste. Prețul 12 fil.

Nr. 3. *V. Alecsandri: Balade populare*. Prețul 6 fil.

Nr. 4. *Din lumea paserilor*. Prețul 6 fil.

Nr. 5. *V. Alecsandri: Sentinela română*. Prețul 6 fil.

Nr. 6. *Prihorul*. Prețul 6 fil.

Nr. 7. *Împăratul Rogojină*. Prețul 6 fil.

Nr. 8. *În noaptea sfântă*. Prețul 6 fil.

Nr. 9. *Țara pomilor*. Pr. 6 fil.

Nr. 10. *Luptele lui Traian cu Dacii*. După A. Vlahuță. Pr. 6 fil.

Nr. 11. *În Nazaret*. Pr. 6 fil.

Nr. 12. *De Crăciun*. Pr. 6 fil.

La comande învățătorii cari sunt fondatori primesc 30% rabat; ceilalți învățători 15%. Comandele să se adreseze: **Dr. V. Stan**, prof. Sibiiu, Piața Hermann Nr. 4 a.